

СОЦИАЛНОПЕДАГОГИЧЕСКИ ИНИЦИАТИВИ НА СЪЮЗА ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕЦАТА В БЪЛГАРИЯ

Т. Иванова

SOCIO - PEDAGOGIC INITIATIVE OF THE UNION FOR PROTECTION OF THE CHILDREN IN BULGARIA

T. Ivanova

E-mail: tinche_ivanova@abv.bg

ABSTRACT

The union is established in 1925. Two decades the organization holds conferences, carries out surveys, organizes activities for promoting health and pedagogic culture of the population. The organization opens dinners for free, has educational courses for teacher counselors, for leaders at children playgrounds and summer camps. By its activities the organization unites the efforts of ministries, departments, organizations and people who take care of the improvement of the living conditions and the life of the Bulgarian children.

Key words: *Union for children's protection in Bulgaria, Children's health exhibition, The Child's day, Regulations and schedule for the activity of the Children's Protection Committee, "Social - Mothers"*

На 6 януари 1920 г. в Женева се създава Международен съюз за закрила на децата. На този форум присъстват двама български представители – проф. д-р Ст.Ватев и д-р Д.Киров. Те стават главни инициатори за създаването на Съюз за закрила на децата в България. Учредителното събрание на организацията се провежда на 14 юни 1925 г. В нейния устав ясно е определена целта - да обединява усилията на всички министерства, дирекции, съюзи, дружества и лица, които имат предмет на дейност грижата за децата, независимо дали това е тяхно професионално задължение или доброволна дейност. Целта на Съюза се проектира в следните основни задачи:

✓ Да обединява съществуващите до тогава различни начинания за подпомагане и закрила на българските деца.

✓ Да съгласува дейността на обществените организации с тази на държавата и общините в посочената област.

✓ Да популяризира медико-възпитателни инициативи, свързани с отглеждането на децата и да изтъква необходимостта от социални грижи за правилното им развитие.

✓ Да работи за създаване на специално законодателство за закрила на българските деца.

Организацията има хуманна кауза, но нейното осъществяване изисква преодоляването на много препятствия – лоши условия на живот, глад и крайна бедност след войните, висока детска смъртност, липса на нормативна база, която да гарантира закрила на децата в България. Първите обществени изяви на Съюза са насочени към проучвания за разпространяването на туберкулозата сред децата, за правилното им хранене, за грамотността и здравната култура на младите майки. Чрез конференции с училищни настоятели, възпитатели от сиропиталища и летни колонии организацията се опитва да внесе единство в дейността по отглеждане и възпитаване на децата. Тя организира участието на българчета в международни изложби, отпуска стипендии за обучение на даровити ученици.

На 18 юли 1926 г. в София Съюзът открива Детска здравна изложба. Негови партньори в тази инициатива са Университетската детска клиника, Дирекцията на народното здраве, Българското дружество на Червения кръст. Материалите от изложбата са разделени в

двадесет тематични области, с които се онагледява правилното отглеждане, хранене и възпитаване на децата. Изложбата е предназначена за настоящи и бъдещи родители и се оказва оригинален начин за издигане здравната култура на населението. Интересът на обществеността към нея е изключителен и тя става пътуваща като всички разноски се поемат от Съюза. За периода юли 1926 – ноември 1929 изложбата преминава през 45 града и 50 села, посетена е от 400 000 души.. По нейно подобие се организират и местни изложби, които също имат за цел да подпомогнат родителите в правилното отглеждане и възпитаване на подрастващото поколение (СЗДБ 1929, с.159).

Друга област, в която работи организацията е осигуряване на храна за всяко българско дете, защото то е гладно и недохранено. Още преди войните това констатира множество изследвания на училищни лекари и педагози. В годините след тях положението става катастрофално. Според проучвания на Съюза повече от половината български ученици сутрин идват в училище без да са закусвали и обядват само парче хляб. Последниците от хроничния глад са не само в забавения растеж, честото боледуване и ранната туберкулоза на децата. Този социален бич носи със себе си пороци, които създават проблеми както за детската личност, така и за семейството и обществото. Гладното дете е “едно страшно обществено зло, против което трябва да се вземат навреме мерки. Касае се не само за отделната личност, касае се за подрастващата генерация, касае се за бъдните поколения на нашата страна” (СЗДБ 1928, с.21). Съюзът за закрила на децата инициира откриването на “трапезарии за всички ученици при всички училища”, защото здравословното хранене е част от здравословния начин на живот, който трябва да се възпитава у подрастващите. Основна грижа на организацията е трапезариите да осигуряват доброкачествена храна, в достатъчно количество и разнообразие. Особено внимание Съюзът обръща на селските деца, за които през лятото открива обществени трапезарии и забавачници. В периодите, когато родителите им са изключително натоварени, за тях се грижат учители и доброволци. През 1933 г. Съюзът издава специални “Упътвания за уредба на ученическа трапезария”. В тях се разглеждат проблемите по откриване и организация на

трапезариите в градове и села. Според авторите на брошурата селски трапезарии се откриват по-трудно, защото населението в малките селища е по-бедно, там липсват благотворителни организации и дружества, които да съдействат за тяхното организиране. В упътванията е отделено особено внимание на начините за намиране на средства, правилата за поддържане на трапезарията чрез активната дейност на ученици и родители.

На 8 май 1927 година Съюзът за закрила на децата в България за първи път отбелязва Ден на детето. Това е международна инициатива, която намира радители и у нас. Според българския календар Денят на детето се отбелязва в неделята на Мироносците. Този празник получава всенароден характер и по своята мащабност се сравнява само с честването на Светите братя. В него се включват не само родители, учители и деца, но и различни организации - граждански, културни, църковни, военни, общински, детско-юношески. С времето Денят на детето се превръща в една добра традиция, която концентрира общественото внимание върху проблемите на децата в България. За провеждането му ежегодно се създава Върховен комитет, който отправя публична покана към всички обществени институции да подкрепят инициативата. Негово задължение е създаването на местни комитети и програма за провеждането на празника. Върховният комитет определя ежегодно мотото на деня и за какво ще бъдат предназначени събраните средства. Начинанията на местните комитети се съобразяват с националната програма и са в нейна подкрепа. Седмицата преди празника се нарича подготвителна. Събитията, организирани през този период, имат за цел да го популяризират сред народа и да насочат вниманието на обществеността към проблемите на българското дете. В чест на празника Съюзът издава специален вестник, организира изработка и продажба на плакати, значки, знаменца, афиши. 80% от получените приходи се използват за откриване на трапезарии или други инициативи, насочени към подобряване на материалното положение на децата. Според традицията, която се създава, Денят на детето се отбелязва с тържествена и весела част. Първата част се провежда преди обяд и обикновено включва манифестации, детски шествия, публични

сказки, църковни служби и молебени. За след обед са предвидени забавления, игри, томболи, лотарии. През 1931 г. Съюзът създава Правилник и програма за отбелязване на Деня на детето.

През 1927 г. заедно с Министерството на народната просвета организацията става инициатор за откриване на курсове за учителки-съветнички. Тези курсове се провеждат през лятото и за тях могат да кандидатстват както учителки, така и доброволки, които имат желание да работят в селски райони. Обучението на курсистките е чрез лекции и практически занятия. Учителките-съветнички получават теоретична подготовка по следните дисциплини - училищна и домашна хигиена, основи на храненето, грижи за родилката, отглеждане на кърмачето, предпазна медицина, ученически трапезарии и летовища. Практиката си курсистките провеждат в здравни съвещателни станции, приюти, дневни центрове и ясли. След това те полагат изпит и получават специална диплома, която им дава възможност да просвещават селяните по здравно-педагогически проблеми. В професионалните задължения на учителките-съветнички се съчетават отговорностите на педагози и социални работници. Те имат конкретни ангажменти в училище, при посещения в семейството и сред обществеността. В училище тези учителки следят за хигиената и здравословното състояние на децата, полагат специални грижи както за децата с увреждания, така и за децата на болни родители. Техен ангажмент е закаляването на учениците чрез игри и излети, попълването на карта за развитието на всеки ученик, откриването на трапезарии и училищни стопанства. Най-голямо обществено значение от тяхната училищна дейност имат трапезариите. На практика почти във всяко населено място, в което има учителка-съветничка, се открива трапезария. Учителките-съветнички посещават семействата и провеждат беседи с родителите за възпитанието на децата, грижат се за родилки и новородени. В задълженията им на общественички се включват провеждането на беседи по здравно-възпитателни проблеми и информирането на участъковия лекар за здравословното състояние на децата. За своята дейност учителките-съветнички се отчитат пред окръжните училищни инспектори и в Съюза за закрила на децата в

България. Част от техните отчети се публикуват и в специална рубрика на списание "Нашето дете", където те споделят постигнатото и взаимно обогатяват практиката си с нови идеи за работа. По този начин се дава гласност на тази институция, утвърждава се нейния авторитет. През 1934 г. с Окръжно №1474 от 31 август Министерството на народното просвещение препоръчва да се запазят от съкращения учителките-съветнички и те да бъдат предпочитани при назначаването на постоянни места.

През 1928 г. България заема едно от първите места в Европа по детска смъртност – 230 починали деца на 1000 новородени. Това е достатъчно основания Съюзът за закрила на децата да организира Здравни съвещателни станции. Те са първообраз на съвременните женски и детски консултации. Здравната просвета на майките е най-добрият залог в борбата срещу детската смъртност, защото според лекари и педагози причините за тъжната статистика са не само в лошите материални и хигиенни условия, но и в невежеството на майките, в някои обичаи, вярвания и предразсъдъци, които от медицинска гледна точка се оказват вредни при отглеждането на малко дете. В тези съвещателни станции работят лекари, медицински сестри и доброволци. Дейността им е в две направления – в станцията и при посещения по домовете. Те следят за общото физическо състояние и здравето на новородените, учат младите майки как да ги обличат и хранят, как да ги възпитават. Първоначално станциите обслужват предимно кърмачета, но няколко години след откриването им някои от тях специализират като се насочват към работа с бременни жени или с деца, които показват отклонения в развитието си.

През 1929 г. Съюзът преминава към изграждане на местни структури под формата на комитети. Те носят отговорност за проучване на потребностите на децата във всяко населено място и за осигуряване на средства за тяхното задоволяване. По този начин дейността на Съюза достига до всяко българско селище, независимо от броя на жителите и отдалечеността му от столицата. Уставът на комитетите регламентира техните задачи, а програмата конкретизира дейността им. Тези структури имат широк диапазон за изяви в социалнопедагогическата

област - организират откриването на забавачници за деца на работещи родители, уреждат занимални и работилници за свободното време на учениците, поддържат трапезарии за бедни ученици, запознават населението с материали за живота и здравето на децата, организират Деня на детето, настояват пред общинските власти за упражняването на санитарен контрол в училищата и на източниците за питейна вода, грижат се за бедни майки и родилки, настаняват деца без родителски контрол или с проблеми от здравен характер в приюти и болници, уреждат летовища за физически слаби и болни деца, съдействат за назначаване на работа на учителки-съветнички и акушерки, работят за оказване на медицинска помощ на всяко дете и за създаване на училищни аптеки.

Посочените задачи намират отражение в програмата на комитетите, която Съюзът структурира в седем направления. На първо място в нея са поставени дейностите за опазване на детското здраве. То се разглежда като основна предпоставка за благоденствието на всеки човек. В това направление е отделено специално внимание на спортно-гимнастическите дружества, които чрез игри и упражнения се явяват важен фактор за закаляване на децата. На второ място в програмата се разглежда възпитанието на подрастващото поколение, тъй като то е посочено като фактор, от който до голяма степен зависи бъдещето на децата. Основни форми на възпитание са срещи между родители и учители, беседи с възпитателен характер за родители и ученици. Интересно е, че авторите на програмата препоръчват това да се осъществява по време на празниците - Ден на спестяването, Ден на залесяването, Ден на народните будители, Ден на Св.Кирил и Методий, Ден на детето, Освобождението на България, Ден на Възраждането. Това е част от празничния календар в българското училище през 30- те години на XX в. Той има подчертано патриотичен характер и се използва за обединяване на обществените усилия по отношение на възпитанието на подрастващото поколение. Комитетите трябва да работят не само върху добрите страни на детския характер, но и върху лошите. Последните се свързват с “пороци като: кражба, лъжа, пиянство, безчинства по улиците, говорене на неприлични думи,

нанасяне на побой” (СЗДБ 1929, с.44). Заедно с родителите и учителите комитетите отговарят за възпитанието на децата извън семейството и училището.

Третото направление в програмата е насочено към изхранване на децата. В него се предвижда провеждане на наблюдения и изследвания върху детското хранене, защото то има особено значение за правилното развитие. Отново е отделено място за организиране на ученически трапезарии. Те обединяват усилията на общини, училищни настоятелства и на населението за борба с най-страшния социален бич – глада. Четвъртото направление в програмата е посветено на дейности, насочени към деца с особени образователни потребности. Това са сираци, болни, недоразвити деца. За сираците се препоръчва настаняване при роднини и само в краен случай в сиропиталище. “Децата, които имат нужда от лечение или настаняване в специален приют /болница, психиатрия, институт за слепи, глухонemi/ трябва да бъдат предмет на особено внимание на Комитета, който при нужда може да прибегне и до съдействието на Съюза за закрила на децата” (СЗДБ 1929, с.45). Следващите две направления в програмата подчертават нейния социален характер. За да се проследи детското развитие, Съюзът предвижда комитетите да снабдяват всички деца с карти за развитие и да следят за редовното им попълване. Комитетите имат за задача да съдействат за посещението на Детската здравна изложба във всяко населено място. Те подпомагат дейността на лекаря, който я придружава, защото той може да осъществява не само просветна дейност, но и прегледи на болни деца, провеждане на анкети за условията на живот в населеното място. Последното направление от дейността на комитетите е посветено на ежегодното провеждане на Деня на детето. Програмата има препоръчителен характер и се адаптира към местните условия. С укрепване на организационните структури тя може да се разширява по посока на откриването на здравно-съвещателни станции за майки и деца, на занимални, организиране на надзор върху детския труд, привличане на видни общественици за радатели на детската кауза.

Още през първите години от съществуването си Съюзът за закрила на децата в България развива интензивна дейност. Тя намира израз в откриването на

здравно-съвещателни станции, подвижна здравна детска изложба, в дейността на учителките-съветнички, в курсове по майчинство, детство и домакинство. През 1929 г. в специално издаден позив организацията се отчита пред българската общественост по следния начин: “Подпомогнат от Международния съюз за закрила на децата уреди ученически трапезарии, занимални, работилници, млечни кухни, люлки-кошчета за бедни майки. За бежанците се построи село Атолово /Ямболско/, за пострадалите от земетресението се построи село Любеново /Борисовградско/ и за децата и семействата им се положиха големи грижи с уреждане на трапезарии, настаняване в колонии и болници, а за майките – родилни домове.(СЗДБ 1930, с.41). През 1930 г. Отново в позив на Съюза за закрила на децата в България, подписан от неговия председател, обществеността се информира за делата му. Те са Детската здравна изложба, курсовете за учителки-съветнички, здравните съвещателни станции, отбелязване на Деня на детето и издаването на списание “Нашето дете”. “Едно от най-главните постижения на Съюза обаче, е предизвикване в общественото интерес към детето сираче, изоставено, занемарено, болно, каквито ги има във всички села и градове и в цялото ни отечество и за които няма никаква законна закрила, каквата за тия деца има във всички културни държави”(СЗДБ 1930, с.42).

През втората половина на ноември 1931 г. Съюзът подкрепя международната инициатива за подпомагане на децата, жертва на безработицата. Женевската декларация задължава възрастните да поемат своите отговорности и да помислят “за детето, което получава храна едва за да поддържа съществуването си, но не и да се развива нормално и да закалява здравето си; за детето, което изпитва всички несгоди на отчаяните си родители; за младежите, които нямат работа, а търсят такава като скитат безцелно по улиците; за младежите, на които физическите и умствените сили и добрата воля за работа остават без всякакво приложение и чезнат безследно“ (СЗДБ 1931, с.130-131). Световната икономическа криза не подминава родното стопанство. В емоционални призиви, публикувани в списание “Нашето дете”, Съюзът обединява усилията на Светия синод и на още 18 професионални съюза в България за

осигуряване на храна, облекло и медицинска помощ за деца, чиито родители са безработни. Под ръководството на специално създаден Изпълнителен комитет се учредяват местни структури, които мобилизират обществеността за пропаганда, дейност и събиране на средства за благородната кауза. Те организират събрания, църковни служби, училищни сказки. В кампанията се включват лекари, доброволни комисии от деца и възрастни, общински служители и благотворителни дружества. Идеята за подпомагане на гладните деца достига до всеки гражданин и чрез вестници, театри и кина. През този период безплатните училищни трапезарии разширяват дейността си, те предоставят храна не само за ученици, но и за деца от предучилищна възраст. Призивът, който обединява всички е: “Спасете децата”.

През лятната ваканция на 1929 г. за първи път в България Съюзът открива в столицата две игрища, на които децата се занимават със спорт и игри под ръководството на учители. Организирането на свободното време на подрастващото поколение е проблем с голяма обществена значимост, защото безцелното скитане по прашните улици и дворове, малките жилища, липсата на родителски контрол не са подходящи възпитателни фактори през лятото. Игрищата са места за организиран отпих. Там децата спортуват и укрепват своето здраве под ръководството на лекари, педагози и спортисти. Инициативата на Съюза получава широка обществена подкрепа. През периода 1933 г.-1934 г. от различни организации и дружества се откриват 35 игрища, на които спортуват над 30 000 ученика. Денят на детето през 1933 г. е посветен на събирането на средства за откриването на игрища и летовища. Необходимостта на кадри, които професионално да работят с децата на тези игрища става причина за търсенето на подходящи форми за квалификацията им. През юни 1933 г. в София се открива първият курс за ръководители на детски летни игрища. Той е организиран под ръководството на Министерството на просвещението от Съюза за закрила на децата в България и от Американската близко-източна фондация. В него участват 34 курсисти от столицата и провинцията. През следващата година е открит втори такъв курс, в който вече се включват 109 учители и учителки с

постоянно назначение, защото това е едно от условията при подбор на кандидатите. През първата седмица от обучението им курсистите имат теоретични занятия и наблюдения на базово игрище, където се демонстрират системи за работа с различни групи деца. През втората седмица те изнасят практически занятия на игрището, на което са провели наблюденията. Лектори на втория курс са проф. Д.Кацаров, проф.Хр.Негенцов, Л.Д.Фелдман, д-р Р.Радков, д-р Т.Станев, Я.Д.Танев и Анг.Друмев.

През 1934 г. Съюзът изработва специален въпросник, чрез който събира статистическа информация за работата на детските летни игрища. Той включва въпроси за тяхното разположение, уреди, програма за работа, брой на деца и персонал, работно време, организация на хранене и медицински контрол. През 1935 г. курсът за ръководители на летни детски игрища е обявен за държавен, тъй като негов основен организатор е просветното министерство, а Съюзът е само сътрудник в инициативата. Курсистите получават теоретична подготовка по организация и администрация на детските игрища, тяхното психолого-педагогическо, техническо и медицинско осигуряване, история и законодателство на телесното възпитание, ръководство на детски домове и занимални, летуване и лагеруване.

За правилното организиране на свободното време и отдиha на децата през юли - август 1940 г. Съюзът открива и курс за подготовка на леговищни ръководители. Той се провежда в общинския лагер "Рила" над с. Бели Искър, Самоковско. Курсът се ръководи от Димитър Григоров, който е специализирал лагерно дело в САЩ и отговаря за практическата подготовка на курсистите. През този период леговищата в България имат различни названия – колонии, почивни домове, укрепителни станции, лагери, станове, но за тях няма подготвени кадри. За това в курса участват млади учители от различни крайща на страната. Те се обучават по следните предмети – "История на летните грижи на младежта у нас, Ръководни начала и принципи за леговища, Организация и администрация на леговища, Леговищна хигиена, Детска и юношеска психология, Съюз за закрила на децата в България-цели и задачи, Телесно възпитание в леговищата, Издръжка на леговищата" (Шуманов 1939, с.23). След завършване на подготовката в

образцовия лагер курсистите посещават и други лагери в Самоков, София и Варна, за да се запознаят с различни системи за организиране на летния отдиh на децата.

През 1937 г. К.Ляпчева, подпредседател на Съюза, в приветствието си по случай Деня на детето отбелязва неговите постижения – "8 ясли за изоставени деца; 30 сиропиталища, 58 общежития за ученици, 264 градски и 2395 селски трапезарии, в които през учебната година 185 646 деца получават храна, 2 дневни ясли и 58 дневни детски домове за децата на работещи майки. През 1928 г. съюзът урежда първото лятно детско игрище, а през 1936 г. съществуват вече 118 градски и 342 селски детски игрища" (Петкова 1940, с.2). През 1939 г. като образцови инициативи на Съюза се обявяват Разпределителен дом "Спасете децата" в София, юношеско общежитие за деца работници "Наше огнище", леговище за работещи деца в Клисуря, сборно планинско леговище "Дорково" край Пещера, водолечебно леговище за ревматично болни деца в Баня, дневни детски ясли за кърмачета в София и сиропиталище-общежитие за селски деца "Малко семейство" в Сливница. Тези инициативи имат за цел да разрешат част от социалнопедагогическите проблеми, свързани с грижите за децата, те са насочени към тези групи от тях, които са най-уязвими.

В духа на Женевската конвенция за правата на децата по време на природни бедствия и военни конфликти те първи трябва да получат помощ. Съюзът успява да организира подслон и храна за децата при граничния инцидент на гръцката граница през 1925 г., при катастрофалното земетресение през 1928 г., при наводненията в Никопол и Видин. През 1939 г. организацията се включва в международната инициатива "Практически мерки за покровителство на децата във време война". Съюзът занимава с този проблем Народното събрание и правителството, дава гласност на проекто-конвенцията за закрила на децата през време на война и получава съгласието на Б.Филов за признаването ѝ от българското правителство. В този международен документ се предвижда определяне на райони, в които децата заедно с тези, които ще се грижат за тях, да бъдат запазени и незасегнати от военни действия. Хуманизмът на този документ изгоря в пожарите на Втората световна война, когато човечеството забрави за своите обещания.

Прогнозирайки развитието на събитията, през януари 1940 г. Съюзът за закрила на децата в България организира в София първия курс по детеотглеждане. Според проф. Ст.Ватев той подготвя “социални майки”, които временно или постоянно се грижат за детето, когато неговата майка е на работа или не е в състояние да се грижи за него. Курсът има за цел да подготви квалифициран персонал, който да се грижи за децата в случай на война и при необходима евакуация. В него се включват 70 курсистки. Условието, на които отговарят са: да бъдат на възраст от 18 до 35 г., да са несемейни, да са завършили 5-ти клас на гимназия или професионално училище, да са здрави, да са препоръчани от местните комитети на СЗДБ. Непрекъснато нарастващия брой от детски ясли и дневни домове изисква създаването на квалифициран персонал. Съществуващите през този период два педагогически курса за детски учителки гарантират наличието на подготвени педагогически кадри, но липсва медико-социален персонал.

В програмата на курса са включени лекции и практически занятия. Теорията има медико-педагогически характер и е насочена към отглеждане на детето от раждането до шестгодишна възраст. 1/3 от нея подготвя курсистките по проблемите на възпитанието и общественото отглеждане на детето. Последното съществува в два варианта – чрез настаняване на детето в семейство или чрез настаняване в заведения за обществено подпомагане – ясли и домове. Те могат да бъдат дневни и постоянни. Практическите занятия, които заемат по-голяма част от времето за обучение, се провеждат в дневни детски домове в София, в Здравния център на Червения кръст и в здравната станция на Американската близко-източна фондация. Интересът към курса е голям и това мотивира съюзното ръководство веднага след приключването на първия курс да открие и втори такъв. Предвижда се и курс за домакини-отчетници при местата за възможна евакуация на деца по време на война, но събитията изпреварват неговото организиране.

В грижите, които обществото полага за детето се проектират грижите за утрешния ден. Това може да бъде мерило за културата на обществото. Следва логичното заключение, че културното ниво на обществото се повишава, когато детето е предмет на

внимание и грижа. Съюзът пропагандира идеята за създаването на специално законодателство за закрила на децата в България. Той подкрепя издадения през 1934 г. Закон за обществено подпомагане, който става основа за съгласуване на дейността на обществените благотворителни организации с тази на държавата и общините. Това е отбелязано в устава на Съюза още през 1925 г. Върху тази законодателна база се създава специален фонд за обществено подпомагане на децата. Съюзът се включва активно в обсъждането на закона и предлага възможности за неговото подобряване. Правителството, че не се задоволява с постигнатото, а продължава да воюва за специален закон за закрила на българското дете, защото грижата за него не е само грижа за материалното му подпомагане. Това е и една от мечтите на неговия дългогодишен председател проф. Ст. Ватев.

Съюзът за закрила на децата в България в продължение на две десетилетия обединява усилията на обществото за правилно отглеждане и възпитаване на подрастващите.

✓ Организацията развива мащабна дейност, в която съчетава функциите на няколко министерства - здравно, просветно и социално. В нея основно работят лекари и учители. Те не щадят време и усилия, за да подобрят положението на българското дете.

✓ За периода 1925 г. – 1944 г. Съюзът открива безплатни трапезарии, приюти, детски ясли и домове, игрища и летовища. С любов се грижи за бедни, болни, изоставени и даровити деца, организира курсове, в които подготвя кадри за своите социално-педагогически инициативи, включва се във всички значими международни кампании за опазване на живота и здравето на децата.

✓ След 9 септември 1944 г. Съюзът за закрила на децата в България подкрепя социалната програма на правителството, защото според неговото ръководство тя се организира от новосъздадените министерства на социалната политика и на народното здраве, което предполага системност и отговорно държавно участие. Организацията се включва в отглеждането на близо 11 000 югославски деца, настанени у нас по молба на Международния Червен кръст. Тя продължава традиционната си дейност, свързана с безплатни ученически трапезарии и дневни детски домове, оказване на материална помощ на бедни семейства. На 29 септември

1946 г. Съюзът отбелязва за последен път Деня на детето. Под ръководството на проф.Хр.Негенцов се правят различни опити организацията да се адаптира към новите социалнополитически условия, но тя е обявена за частна инициатива и това решава нейната съдба.

Днес историята на Съюза за закрила на децата в България е забравена, макар че тя заслужава да получи гласност и обществено признание. Грижите за децата не признават давност и идеологически ограничения, защото те се определят от критериите за хуманност, любов и уважение към всяко човешко същество.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Детската здравна изложба. сп."Нашето дете", 1929, кн.10, с.158-159.
- 2.Трапезарии. сп."Нашето дете", 1928, кн.2, с.21-23.
- 3.Устав на Комитета за закрила на децата. Програма за дейността на Комитета за закрила на децата. сп."Нашето дете", 1929, кн.3, с.42 - 45.
- 4.Съюз за закрила на децата.Позив. сп."Нашето дете", 1930, кн.3, с.41 – 43.
- 5.Позив на изпълнителния комитет за подпомагане децата на безработните. сп."Нашето дете", 1931, кн.9-10, с.129 – 133.
- 6.Бонев 1940: Бонев, Н. Подготовка на петовищни ръководители. сп."Нашето дете", 1940, кн.9-10, с. 23 25.
- 7.Ляпчева 1937: Ляпчева, К. Ден на детето. сп."Нашето дете", 1937, кн.4, с2-4.
- 8.Шуманов 1939: Шуманов, В. Планова дейност на С.З.Д.Б. сп."Нашето дете", 1939, кн.5, с.7.
- 9.Петкова 1940: Петкова, П. Курс по детеотглеждане, уреден от СЗДБ. сп."Нашето дете", 1940, кн.7, с.12.

Представена на 14. 09. 2006 г.